

PRO BONO

Jún/2020

- 1. DOPADY OCHORENIA COVID - 19 NA DOPRAVU, VÝSTAVBU, BYTOVÚ POLITIKU A CESTOVNÝ RUCH**
 Účelom novely zákona, ktorým sa dopĺňajú niektoré zákony v pôsobnosti Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky v súvislosti s ochorením COVID - 19, je zavedenie legislatívnych opatrení v oblasti pôsobnosti ministerstva tak, aby bolo možné vhodným spôsobom znížiť riziko ohrozenia verejného zdravia a zmierniť negatívne dopady na oblasti cestnej, železničnej, vodnej a leteckej dopravy, výstavby, bytovej politiky a cestovného ruchu.
- 2. POSKYTOVANIE DOTÁCIÍ NA NÁJOMNÉ**
 Zákonný rámec ustanovuje poskytovanie podpory podnikateľom vykonávajúcim podnikateľskú činnosť alebo poskytujúcim služby zákazníkom na základe nájomnej zmluvy, ktorým bola v dôsledku prijatých mimoriadnych opatrení podstatne obmedzená možnosť predaja tovaru alebo poskytovania služieb, a tým znížená schopnosť tvoriť zisk a platiť nájomné.
- 3. ZMENY V OBLASTI SOCIÁLNEHO POISTENIA A V OBLASTI SLUŽIEB ZAMESTNANOSTI**
 V zákone o sociálnom poistení novela upravuje vznik a zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činných osôb. V zákone o cestovných náhradách sa novelou zaviedlo dočasné neupravovanie sumy stravného pre príslušné časové pásma a sumy základných náhrad za používanie cestných motorových vozidiel. Novela na koniec prináša niekoľko zmien aj do zákona o službách zamestnanosti.
- 4. ZMENY V POSKYTOVANÍ ZÁJAZDOV V DÔSLEDKU OCHORENIA COVID - 19**
 Novela reaguje na reštrikčné bezpečnostné a zdravotné opatrenia v oblasti obmedzenia alebo zákazu vstupu do mnohých krajín sveta v dôsledku rozšírenia pandémie, spôsobenej ochorením COVID - 19.
- 5. NOVÉ MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY**
 Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky prevezme pôsobnosť Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu a do jeho pôsobnosti ktorého presunú kompetencie v oblasti regionálneho rozvoja.

6. PODMIENKY POUŽITIA STRELNEJ ZBRANE PRÍSLUŠNÍKMI POLICAJNÉHO ZBORU A PRÁVNA ÚPRAVA NUTNEJ OBRANY

V súvislosti s bezprecedentným útokom, ktorý otriasol celým Slovenskom, sa naprieč odborným a laickým spektrom začalo diskutovať o pripravenosti a bezpečnosti škôl, či možnostiach „sebaobrany“. Niekoľko dní po útoku na verejnosť prenikol aj vizuálny záznam, zachytávajúci dolapenie a usmrtenie páchatela príslušníkmi PZ, po ktorom sa okamžite rozvírila spoločenská debata o správnom a primeranom zásahu príslušníkov PZ voči útočníkovi. Aké možnosti „sebaobrany“ a obrany svojho okolia nám prináša súčasná právna úprava a kde sú jej limity? Aké podmienky musia spĺňať príslušníci PZ pri používaní donucovacích prostriedkov, aby sa ich zásah mohol považovať za primeraný a zákonný?

DOPADY OCHORENIA COVID - 19 NA DOPRAVU, VÝSTAVBU, BYTOVÚ POLITIKU A CESTOVNÝ RUCH

Dňa **22. apríla 2020** bol Národnou radou Slovenskej republiky prijatý zákon č. **90/2020** Z. z. (ďalej len „**novela**“), ktorým sa dopĺňajú niektoré zákony v pôsobnosti Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky (ďalej len „**ministerstvo**“) v súvislosti s ochorením COVID - 19.

Novela dopĺňa **(1)** zákon č. **50/1976** Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „**stavebný zákon**“), **(2)** zákon č. **143/1998** Z. z. o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „**letecký zákon**“), **(3)** zákon č. **338/2000** Z. z. o vnútrozemskej plavbe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o vnútrozemskej plavbe**“), **(4)** zákon č. **93/2005** Z. z. o autoškólach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o autoškólach**“), **(5)** zákon č. **555/2005** Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o energetickej hospodárnosti budov**“), **(6)** zákon č. **280/2006** Z. z. o povinnej základnej kvalifikácii a pravidelnom výcviku niektorých vodičov v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o povinnej základnej kvalifikácii**“), **(7)** zákon č. **513/2009** Z. z. o dráhach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o dráhach**“), **(8)** zákon č. **514/2009** Z. z. o doprave na dráhach v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o doprave na dráhach**“), **(9)** zákon č. **91/2010** Z. z. o podpore cestovného ruchu v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o podpore cestovného ruchu**“), **(10)** zákon č. **443/2010** Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o dotáciách na rozvoj bývania**“), **(11)** zákon č. **56/2012** Z. z. o cestnej doprave v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o cestnej doprave**“), **(12)** zákon č. **150/2013** Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o Štátnom fonde**“), **(13)** zákon č. **282/2015** Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom

obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb**“), **(14)** zákon č. **106/2018** Z. z. o prevádzke vozidiel v cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o prevádzke vozidiel**“) a **(15)** zákon č. **213/2019** Z. z. o odplatách a o poskytovaní príspevku v civilnom letectve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o odplatách v letectve**“).

Vzhľadom na obsahovú rozsiahlosť novely a množstvo právnych predpisov, ktoré dopĺňa, sa v tomto článku venujeme len najdôležitejším zmenám, ktoré novela do zákonov v pôsobnosti ministerstva prináša. Plné znenie novely je dostupné na webovej stránke Národnej rady Slovenskej republiky. Novela vkladá do každého z vyššie uvedených zákonov ustanovenie pod názvom „**Prechodné ustanovenia súvisiace s krízovou situáciou spôsobenou ochorením COVID - 19**“.

Účelom novely je zavedenie legislatívnych opatrení v oblasti pôsobnosti ministerstva tak, aby bolo možné vhodným spôsobom znížiť riziko ohrozenia verejného zdravia a zmierniť negatívne dopady na oblasti cestnej, železničnej, vodnej a leteckej dopravy, výstavby, bytovej politiky a cestovného ruchu.

→ **Stavebný zákon**

Prvým zákonom, ktorý novela dopĺňa je **stavebný zákon (§ 142h)**.

Zamestnanci stavebných úradov pri vykonávaní spoločných prerokovaní vecí, miestnych ohliadok a štátnych stavebných dohladov na stavbách, pri nahliadaní účastníkov konania do podkladov rozhodnutí a pod., vykonávajú tieto úkony osobne a vystavujú sa vysokému riziku nákazy a prenosu vírusu, preto sa budú v zmysle novely v čase mimoriadnej situácie, výnimočného alebo núdzového stavu v dôsledku ochorenia COVID - 19

(ďalej len „krízová situácia“) **vykonávať len v nevyhnutnom rozsahu.**

Stavebný úrad môže **predĺžiť lehotu na vykonanie úkonu a vydanie rozhodnutia** vzhľadom na skutočnosť, že vo veci z uvedených objektívnych dôvodov nie je možné rozhodnúť v zákonnej lehote. Stavebný úrad je povinný o predĺžení lehoty s uvedením dôvodu upovedomiť všetkých účastníkov konania. Podanie, ktoré možno vybaviť na základe písomne predloženého návrhu, vybaví stavebný úrad bez zbytočného odkladu.

→ Letecký zákon

Novela ďalej dopĺňa **letecký zákon (§ 57g)**. Vzhľadom na aktuálnu situáciu týkajúcu sa výskytu prenosného ochorenia COVID-19 sa novelou umožňuje orgánom štátnej správy v civilnom letectve **pristúpiť k obmedzeniu podávania žiadostí o prijímanie žiadostí o schválenie, vydanie alebo udelenie dokladov (§ 57g ods. 1 leteckého zákona)**.

Z dôvodu obmedzených možností absolvovať napríklad teoretické a praktické odborné prípravy, školenia, výcviky a pod. počas krízovej situácie sa v ustanovení **§ 57g ods. 2** leteckého zákona navrhuje predĺžiť platnosť dokladov, až do uplynutia **4 mesiacov** od odvolania krízovej situácie. V zmysle novely ďalej nebudú počas krízovej situácie plynúť lehoty na vydávanie dokladov. Prerušenie týchto lehôt je v prospech žiadateľov o schválenie, vydanie alebo udelenie dokladu (**§ 57g ods. 3 a 4** leteckého zákona).

Ďalšou zo zmien leteckého zákona je, že s ohľadom na požiadavky v oblasti bezpečnostnej ochrany, najmä na letiskách najmä vo vzťahu k členom personálu bezpečnostnej ochrany aj v krízovej situácii a zohľadňujúc potenciálnu možnosť nariadenia karantény alebo izolácie z dôvodu podozrenia na ochorenie COVID-19, sa novelou zavádza v nevyhnutných prípadoch **možnosť upustiť od splnenia podmienky preukázať teoretické znalosti a praktické schopnosti na výkon činnosti člena bezpečnostného personálu skúškou odbornej spôsobilosti podľa § 34a ods. 7 leteckého zákona (§ 57g ods. 5 leteckého zákona)**.

→ Zákon o vnútrozemskej plavbe

Ďalším z novelou doplnených zákonov, je **zákon o vnútrozemskej plavbe (§ 43f)**.

Najdôležitejšími zmenami zákona o vnútrozemskej plavbe je **(1)** neplynutie niektorých lehôt (napr. lehota ministerstva uskutočniť skúšku na dopravcu, ktorý vykonáva verejnú vodnú dopravu, do **30 dní** odo dňa podania žiadosti uchádzača; lehota držiteľa osvedčenia o odbornej spôsobilosti dopravcu oznámiť ministerstvu všetky zmeny týkajúce sa údajov uvedených v osvedčení do **15** pracovných dní od vzniku týchto zmien a pod.) (**§ 43f ods. 1** zákona o vnútrozemskej plavbe), **(2)** počas krízovej situácie je možné vykonávať iba obnovovacie školenia odborníka na prepravu nebezpečného tovaru podľa Európskej dohody o medzinárodnej preprave nebezpečného tovaru po vnútrozemských vodných cestách on-line formou, ak je na to poverená osoba podľa **§ 5a ods. 5** zákona o vnútrozemskej plavbe technicky vybavená (**§ 43f ods. 2** zákona o vnútrozemskej plavbe), **(3)** predĺženie platnosti niektorých lodných listín vydávaných Dopravným úradom (lodné osvedčenie Únie, lodné osvedčenie malého plavidla, ciachový preukaz a povolenie na státie plávajúceho zariadenia) a osvedčenia o príslušnosti k plavbe na Rýne, ktoré je potrebné pre prevádzkovanie plavidla na rýnskej plavebnej oblasti a vydáva ho ministerstvo, a to do **troch mesiacov** od odvolania krízovej situácie (**§ 43f ods. 3** zákona o vnútrozemskej plavbe), **(4)** pozastavenie plynutia lehôt na vydanie rozhodnutí v tých konaniach, v ktorých sa vyžaduje miestna ohliadka, ústne pojednávanie alebo nazeranie do spisov, pričom tieto úkony budú vykonané po zrušení mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu (**§ 43f ods. 4** zákona o vnútrozemskej plavbe).

→ Zákon o autoškolách

Novela tiež dopĺňa **zákon o autoškolách (§ 22d)**.

Najdôležitejšími zmenami zákona o autoškolách sú **(1)** platnosť inštruktorského preukazu, ktorá uplynie alebo uplynula počas mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu sa predlžuje až do uplynutia **štyroch mesiacov** od odvolania krízovej situácie (**§ 22d ods. 1** zákona o autoškolách), **(2)** lehota na vykonanie

doškolovalacieho kurzu inštruktora autoškoly, ktorá uplynie alebo uplynula počas krízovej situácie sa predlžuje až do uplynutia **štyroch mesiacov** od odvolania krízovej situácie (§ 22d ods. 2 zákona o autoškolách), **(3)** neuplatňuje sa ustanovenie § 9a zákona o autoškolách, upravujúce skúšobného komisára komory, a to až do uplynutia **troch mesiacov** od odvolania krízovej situácie (§ 22d ods. 3 zákona o autoškolách).

→ Zákon o energetickej hospodárnosti budov

V **zákone o energetickej hospodárnosti budov** novela ustanovuje termín na predloženie chýbajúcich príloh žiadateľom v konaní o poskytnutí príspevku na zateplenie rodinného domu, začatom na základe výzvy na predkladanie žiadostí o príspevok vyhlásenej ministerstvom podľa § 9g ods. 2 písm. (B) zákona o energetickej hospodárnosti budov v roku 2019 (§ 14ad zákona o energetickej hospodárnosti budov).

→ Zákon o povinnej základnej kvalifikácii

Novela dopĺňa aj **zákon o povinnej základnej kvalifikácii**, a to v tom zmysle, že vodiči nákladných vozidiel a autobusov sú povinní podrobiť sa základnej kvalifikácii a následne v **päť ročných** lehotách pravidelnému výcviku. Bez tejto kvalifikácie nemôžu vodiči vykonávať povolanie vodiča nákladného vozidla alebo autobusu. Osvedčenie vodiča ako aj kvalifikačná karta vodiča sú viazané na absolvovanie týchto kurzov a vydávajú sa na dobu **piatich rokov** (§ 13e zákona o povinnej základnej kvalifikácii).

→ Zákon o dráhach a zákon o doprave na dráhach

Ďalšími, novelou doplnenými právnymi predpismi, sú **zákon o dráhach (§ 112g) a zákon o doprave na dráhach (§ 46g)**. Uvedené právne predpisy sa novelou dopĺňajú tak, že v čase krízovej situácie je znemožnené vydávanie niektorých rozhodnutí a to z dôvodu, že nebude možné v prípade potreby vykonať kontrolu podmienok žiadosti na mieste, ktoré sú v týchto prípadoch potrebné. Zároveň nie je možné vykonať skúšku uchádzačov, keďže sa vykonáva osobne na ministerstve. V krízovej situácii tiež môže dôjsť zo strany žiadateľov k znemožneniu podania žiadosti na predĺženie

predmetných poverení, rozhodnutí, preukazov a osvedčení a to z dôvodu, že jednou z podmienok je mať odborne spôsobilé osoby. Keďže hromadné združovanie je v krízovej situácii zakázané, prípadne sa neodporúča, nebudú sa môcť zúčastniť požadovaného školenia prípadne preškolenia.

→ Zákon o dotáciách na rozvoj bývania

Novela sa dotkla aj **zákona o dotáciách na rozvoj bývania (§ 24c)**. Najdôležitejšou zmenou je presunutie povinnosti predložiť následnú kúpnu zmluvu o **jeden rok**, a to pri žiadateľoch, ktorým bola poskytnutá dotácia podľa § 10 ods. 8 zákona o dotáciách na rozvoj bývania v roku **2018, resp. 2019**. Splnenie tejto povinnosti môže byť totiž sťažené nemožnosťou obstarat' stavebný materiál, vykonávať stavebné práce na stavbe či nedostupnosťou pracovných síl, spôsobujúce výrazné omeškanie s plnením termínov realizácie začatých a podporených projektov nájomných bytov.

→ Zákon o cestnej doprave

Zákon o cestnej doprave sa novelou dopĺňa o nové ustanovenie § 56h, ktorým sa v čase krízovej situácie **predlžuje platnosť niektorých dokladov** (napr. povolenie na výkon povolania prevádzkovateľa cestnej dopravy, koncesia na výkon taxislužby, povolenie na prevádzkovanie dispečingu a pod.) ak platnosť uvedených dokladov uplynie v čase krízovej situácie.

→ Zákon o Štátnom фонде

Novela ďalej dopĺňa **zákon o Štátnom фонде (§ 23g)**. Najdôležitejšou zmenou je presunutie povinnosti predložiť následnú kúpnu zmluvu o **jeden rok**, a to pri žiadateľoch, ktorým bola priznaná podpora na obstaranie nájomných bytov podľa § 10 ods. 17 zákona o Štátnom фонде v roku **2018, resp. 2019**. Obdobná úprava sa novelou zavádza aj v prípade žiadateľov, ktorým bola v rokoch **2018 a 2019** priznaná podpora postupom podľa § 14a ods. 7 zákona o Štátnom фонде na obstaranie technickej vybavenosti.

→ Zákon o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb

Ďalším z plejády, novelou doplnených zákonov, je **zákon o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb**, do ktorého sa novelou vkladá nové ustanovenie **§ 19a**. Zmenou, ktorú novela do zákona o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb prináša, je postup, pri ktorom **vyvlastňovacie orgány vykonávajú ústne pojednávania len v nevyhnutnom rozsahu** a v odôvodnených prípadoch predĺžia lehotu na vykonanie úkonov a následné vydanie rozhodnutia; v prípadoch, kedy vyvlastňovacie orgány môžu vykonať úkony vo vyvlastňovacom konaní na základe predloženého návrhu na vyvlastnenie, sú povinné tieto vykonať bezodkladne.

→ Zákon o prevádzke vozidiel v cestnej premávke

Novelou dochádza aj k doplneniu **zákona o prevádzke vozidiel v cestnej premávke (§ 170b)**. Najdôležitejšími novelou zavedenými zmenami v zákone o prevádzke vozidiel v cestnej premávke sú napr. **(1)** možnosť ministerstva obmedziť v čase krízovej situácie prijímanie návrhov v konaniach schvaľovacích orgánov (okresných úradov odborov cestnej dopravy a pozemných komunikácií) o jednotlivom vozidle **(§ 170b ods. 1)** zákona o prevádzke vozidiel v cestnej

premávke, **(2)** neuplatňovanie **30** dňovej lehoty na prihlásenie vozidla do evidencie vozidiel, a to v čase krízovej situácie **(§ 170b ods. 3)** zákona o prevádzke vozidiel v cestnej premávke) či **(3)** predĺženie platnosti technickej a emisnej kontroly z dôvodu, že stanice technickej kontroly a pracoviská emisnej kontroly boli zatvorené od **16. marca 2020 do 29. marca 2020** a je potrebné jednotlivé kontroly rozložiť v čase, aby nedošlo k zahľteniu jednotlivých pracovísk **(§ 170b ods. 4 a 5)** zákona o prevádzke vozidiel v cestnej premávke) a pod.

→ Zákon o odplatách

Posledným, z novelou doplnených právnych predpisov, je **zákon o odplatách v letectve (§ 25a)**. Novelou sa vo vzťahu k zákonu o odplatách realizujú napr. nasledovné zmeny: **(1)** pozastavuje sa plynutie lehôt vo vzťahu k uloženiu pokút, **(2)** k overeniu splnenia podmienky vysporiadania finančných vzťahov voči daňovému úradu a colnému úradu v čase krízovej situácie dôjde v informačnom systéme finančnej správy podľa poslednej aktualizácie pred vyhlásením krízovej situácie a pod.

Novela nadobudla účinnosť dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, dňa **25. apríla 2020**.

POSKYTOVANIE DOTÁCIÍ V PÔSOBNOSTI MINISTERSTVA HOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY (DOTÁCIA NA NÁJOMNÉ)

Dňa **9. júna 2020** bol Národnou radou Slovenskej republiky prijatý zákon č. **155/2020 Z. z.** (ďalej len „**novela**“), ktorým sa dopĺňa zákon č. **71/2013 Z. z.** o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o poskytovaní dotácií**“) a o doplnení zákona č. **62/2020 Z. z.** o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení zákona č. **92/2020 Z. z.** (ďalej len „**zákon o mimoriadnych opatreniach**“).

Cieľom novely je v zmysle dôvodovej správy **zmiernenie negatívnych dopadov obmedzení súvisiacich s opatreniami proti pandémie, spôsobenej ochorením COVID-19 na podnikateľské subjekty v Slovenskej republike.**

Novelou sa ustanovuje zákonný rámec pre poskytovanie podpory podnikateľom vykonávajúcim podnikateľskú činnosť alebo poskytujúcim služby zákazníkom na základe nájomnej zmluvy, ktorým bola v dôsledku prijatých mimoriadnych opatrení podstatne obmedzená možnosť predaja tovaru alebo poskytovania služieb, a tým znížená schopnosť tvoriť zisk a platiť nájomné. Novelou sa ustanovuje mechanizmus, ktorý má zabezpečiť poskytovanie dotácií transparentným a efektívnym spôsobom, a to tak, aby sa dotácia dostala k adresátovi podpory v čo najkratšom čase.

Prvou zmenou, ktorú novela do zákona o poskytovaní dotácií prináša, je vloženie **nového účelu** na poskytnutie dotácie (nové **ustanovenie § 2 písm. (J)** zákona o poskytovaní dotácií) z rozpočtovej kapitoly Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „**ministerstvo**“). V zmysle ustanovenia **§ 2** zákona o poskytovaní dotácií po novom platí:

*„Dotáciu z rozpočtovej kapitoly ministerstva na príslušný rozpočtový rok možno poskytnúť za podmienok ustanovených týmto zákonom a osobitným predpisom na podporu **(A)** baníctva, tradície a histórie banských činností, odstránenia*

*následkov banskej činnosti, úhrady sociálnych vplyvov útlmu banskej činnosti, **(B)** činnosti združenia právnických osôb s účasťou ministerstva, ktoré realizuje schémy pomoci alebo programy podpory malého a stredného podnikania podľa osobitného predpisu, **(C)** využívania biomasy a slnečnej energie na výrobu tepla a využívania iných obnoviteľných zdrojov energie, **(D)** ochrany spotrebiteľa, **(E)** rozvoja priemyselnej výroby a služieb, **(F)** výskumu, vývoja a inovácií, **(G)** energetickej efektívnosti, **(H)** budovania infraštruktúry pre alternatívne palivá, **(I)** používania nových vozidiel s pohonom na alternatívne palivá, **(J)** nájomného podľa § 13c zákona o poskytovaní dotácií.“*

→ Dotácia na úhradu nájomného

Novela ďalej do zákona o poskytovaní dotácií vkladá nové ustanovenie **§ 13c - „Dotácia na úhradu nájomného“**, ktoré predstavuje právny základ budúcej podpory formou dotácie pre fyzické osoby - podnikateľov a právnické osoby, ktoré vykonávajú svoju podnikateľskú činnosť (**predávajú tovar alebo poskytujú služby aspoň sčasti aj konečným spotrebiteľom**) v priestoroch, ktoré na tento účel užívajú na základe nájomnej zmluvy s prenajímateľom.

Podpora sa týka **podnikateľov, ktorí nemohli užívať prenajaté priestory na dohodnutý účel alebo užívanie týchto priestorov bolo podstatne obmedzené zákazom vstupu** spotrebiteľov do vnútorných priestorov prevádzkarne v dôsledku opatrení orgánov verejného zdravotníctva v súvislosti so zamedzením následkov šírenia nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19.

Dotáciu možno poskytnúť **aj na tie predmety nájmu, ktorých užívanie na dohodnutý účel bolo znemožnené prerušením vyučovania** na školách a školských zariadeniach.

Dotknutý predmet nájmu môže okrem vnútorných priestorov **zahŕňať aj súvisiace obslužné priestory, napr. parkoviská.** Dotáciu možno

poskytnúť taktiež **na trhové miesta** spĺňajúce vyššie uvedené podmienky.

V zmysle ustanovenia **§ 13c ods. 1** zákona o poskytovaní dotácií:

Dotáciu z rozpočtovej kapitoly ministerstva na príslušný rozpočtový rok možno poskytnúť na **úhradu nájomného**, ktorým je plnenie v peniazoch, na ktoré je prenajímateľ oprávnený podľa nájomnej zmluvy alebo obdobnej zmluvy podľa právneho poriadku iného štátu zakladajúcej právny vzťah, ktorého obsahom je právo nájomcu užívať **najneskôr od 1. februára 2020** predmet nájmu (ďalej len „dotácia na nájomné“), ktorého užívanie na dohodnutý účel bolo v súvislosti so zamedzením následkov šírenia nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 opatreniami orgánov štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva, zriaďovateľov škôl a školských zariadení alebo Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky znemožnené uzavretím predmetu nájmu, prerušením vyučovania na školách a v školských zariadeniach alebo podstatne obmedzené zákazom prítomnosti verejnosti v predmete nájmu (ďalej len „sťažené užívanie“); dotácia na nájomné sa neposkytuje poskytovateľovi ambulantomnej zdravotnej starostlivosti, ktorému sa poskytuje úhrada za poskytnutú zdravotnú starostlivosť.

Predmet nájmu, na ktorý sa budú uvedené dotácie vzťahovať je upravený v ustanovení **§ 13c ods. 2** zákona o poskytovaní dotácií.

→ Predmet nájmu

„Predmetom nájmu môže byť (A) miestnosť alebo jej časť alebo súbor miestností, ktoré sú rozhodnutím stavebného úradu určené na iné účely ako na bývanie a v ktorých nájomca predáva tovar alebo poskytuje služby konečným spotrebiteľom vrátane súvisiacich obslužných priestorov a skladových priestorov, (B) trhové miesto“.

Žiadosť o poskytnutie dotácie na nájomné podá prenajímateľ, ktorým môže byť **(A)** fyzická osoba - nepodnikateľ, **(B)** fyzická osoba - podnikateľ, **(C)** právnická osoba - nepodnikateľ, **(D)** právnická osoba podnikateľ (**§ 13c ods. 4** zákona o poskytovaní dotácií), pričom prenajímateľ podáva žiadosť o dotáciu na nájomné v mene

nájomcu a na vlastný účet (**§ 13c ods. 5** zákona o poskytovaní dotácií).

„Dotáciu na nájomné možno poskytnúť nájomcovi vo výške, v akej bola poskytnutá zľava z nájomného na základe dohody medzi prenajímateľom a nájomcom, najviac však vo výške 50 % nájomného za obdobie sťaženého užívania; to platí aj pre verejnoprávne inštitúcie a iné právnické osoby zriadené zákonom. Ak je prenajímateľom správca majetku štátu, nájomné sa znižuje na polovicu“ (**§ 13c ods. 6** zákona o poskytovaní dotácií).

Nájomné nie sú prípadné ďalšie záväzky, ako sú úhrady za plnenia obvykle spojené s nájmom a ani obratová zložka, ak sa nájomné určuje aj podľa obratu. Ak nie je možné výšku úhrady za plnenia obvykle spojené s nájmom oddeliť od výšky nájomného, má sa za to, že výška úhrady za plnenia obvykle spojené s nájmom je **5 %** z nájomného. Platiteľovi dane z pridanej hodnoty sa za oprávnený výdavok nepovažuje daň z pridanej hodnoty, ak si môže uplatniť odpočítanie dane z pridanej hodnoty (**§ 13c ods. 7** zákona o poskytovaní dotácií).

→ Obsahové náležitosti žiadosti o dotáciu na nájomné

Obsahové náležitosti žiadosti o dotáciu na nájomné upravuje ustanovenie **§ 13c ods. 9** zákona o poskytovaní dotácií, a to osobitne ak **(A)** je prenajímateľom fyzická osoba -nepodnikateľ, **(B)** je prenajímateľom fyzická osoba - podnikateľ, **(C)** je prenajímateľom právnická osoba - nepodnikateľ, **(D)** je prenajímateľom právnická osoba podnikateľ, **(E)** je nájomcom právnická osoba, **(F)** je nájomcom fyzická osoba - podnikateľ.

Jednotlivými obsahovými náležitosťami žiadosti o dotáciu na nájomné sú identifikačné údaje v rozsahu meno, priezvisko, obchodné meno, IČO, DIČ, číslo bankového účtu, údaje o štatutárnom orgáne, alebo osôb oprávnených na vstup do elektronickej schránky žiadateľa.

V zmysle ustanovenia **§ 13c ods. 10** zákona o poskytovaní dotácií:

„Žiadosť o dotáciu na nájomné sa predkladá elektronicky prostredníctvom formulára, ktorý zverejní ministerstvo na svojom webovom sídle. Formulár podľa prvej vety obsahujúci podpisy prenajímateľa a nájomcu autorizované podľa

osobitného predpisu má rovnaké účinky ako dohoda medzi prenajímateľom a nájomcom o poskytnutí zľavy z nájomného podľa § 13c ods. 6 zákona o poskytovaní dotácií a o zrieknutí sa plnenia z dotácie na nájomné nájomcom v prospech prenajímateľa“.

Novela ďalej ustanovuje, že dotáciu na nájomné ministerstvo poukáže prenajímateľovi **na základe oznámenia o schválení dotácie, ktoré sa zasiela elektronicky prenajímateľovi a nájomcovi (§ 13c ods. 14 zákona o poskytovaní dotácií)**. Orgány finančnej správy poskytujú ministerstvu informácie potrebné na výkon kontroly dotácie na nájomné **(§ 13c ods. 15 zákona o poskytovaní dotácií)**.

→ Proces úhrady nájomného

Samotný proces úhrady nájomného je novelou upravený nasledovne:

„Nájomca uhradí prenajímateľovi nájomné neuhradené za obdobie sťaženého užívania, znížené o poskytnutú zľavu z nájomného podľa § 13c ods. 6 zákona o poskytovaní dotácií a o výšku poskytnutej dotácie na nájomné poukázanej prenajímateľovi. Nájomca môže neuhradené nájomné podľa prvej vety uhrádzať najviac v 48 rovnakých mesačných splátkach, splatných vždy k 15. dňu príslušného kalendárneho mesiaca, počnúc 15. dňom kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom sa skončila mimoriadna situácia v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19, ak sa prenajímateľ a nájomca nedohodnú na inej lehote splatnosti. Počas plnenia splátok nie je prenajímateľ alebo jeho právny nástupca oprávnený jednostranne zvýšiť nájomné, ak právo jednostranne zvýšiť nájomné nebolo dohodnuté pred 1. februárom 2020“ (§ 13c ods. 16 zákona o poskytovaní dotácií).

„Ak nájomca uhradil prenajímateľovi nájomné za celé obdobie alebo časť obdobia sťaženého užívania, dotáciu na nájomné možno poskytnúť za rovnako dlhé obdobie, ako bolo sťažené užívanie, a to vo výške poskytnutej zľavy z nájomného na základe dohody medzi prenajímateľom a nájomcom, najviac však vo výške 50 % nájomného“ (§ 13c ods. 17 zákona o poskytovaní dotácií).

„Ak sa prenajímateľ a nájomca nedohodli na poskytnutí zľavy z nájomného podľa § 13c ods.6

zákona o poskytovaní dotácií, nájomca môže uhrádzať prenajímateľovi celé neuhradené nájomné za obdobie sťaženého užívania, najviac v 48 rovnakých mesačných splátkach, splatných vždy k 15. dňu príslušného kalendárneho mesiaca, počnúc 15. dňom kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom sa skončila mimoriadna situácia v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19, ak sa prenajímateľ a nájomca nedohodnú na inej lehote splatnosti. Ak nájomca nájomné už uhradil, môže uhradiť nájomné za rovnako dlhé obdobie ako bolo sťažené užívanie, najviac v 48 rovnakých mesačných splátkach, splatných vždy k 15. dňu príslušného kalendárneho mesiaca, počnúc 15. dňom kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom sa skončila mimoriadna situácia v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19, ak sa prenajímateľ a nájomca nedohodnú na inej lehote splatnosti. Počas plnenia splátok nie je prenajímateľ alebo jeho právny nástupca oprávnený jednostranne zvýšiť nájomné, ak právo jednostranne zvýšiť nájomné nebolo dohodnuté pred 1. februárom 2020“ (§ 13c ods. 18 zákona o poskytovaní dotácií).

V zmysle ustanovenia § 13c ods. 19 zákona o poskytovaní dotácií sa vyššie citované ustanovenia zákona o poskytovaní dotácií primerane použijú aj na **podnájomný vzťah**.

→ Zmeny v zákone o mimoriadnych opatreniach

Novela dopĺňa aj zákon o mimoriadnych opatreniach, v ktorom pribudli nové **ustanovenie § 17 ods. 11** a prechodné ustanovenie **§ 21**:

„Ak podľa vykonateľného súdneho rozhodnutia má iný voči podnikateľovi pod dočasnou ochranou nepeňažnú povinnosť niečo dať, niečo vykonať, niečoho sa zdržať alebo niečo znášať, súd, ktorý o veci rozhodoval v prvom stupni, na návrh podnikateľa pod dočasnou ochranou rozhodne o primeranom zadostučinení v peniazoch, ak bez vážnych dôvodov takáto povinnosť nie je splnená a to až do výšky 10 % čistého obratu podnikateľa pod dočasnou ochranou za predchádzajúce účtovné obdobie. Ak je povinným právnická osoba, možno požadovať zaplatenie primeraného zadostučinenia spoločne a nerozdielne od právnickej osoby a od členov štatutárneho orgánu právnickej osoby.

Právoplatné rozhodnutie súdu o primeranom zadostučinení je rozhodnutím o vylúčení podľa § 13a Obchodného zákonníka“ (§ 17 ods. 11 zákona o mimoriadnych opatreniach).

Účelom novely vo vzťahu k zákonu o mimoriadnych opatreniach je **udržanie prevádzky podniku**, keďže bez udržania prevádzky podniku je dočasná ochrana bezpredmetnou.

Neudržanie prevádzky podniku má sekundárne vplyvy na pracovné miesta a zamestnanosť aj v životaschopných podnikoch zasiahnutých efektami šírenia pandémie. Na účel udržania prevádzky podniku môžu tretie osoby mať právne povinnosti nepeňažnej povahy, ktorých nesplnenie môže viesť k ich nútenému vymáhaniu v exekúcii, ako aj k prípadnému vzniku nároku na náhradu škody. Nárok na náhradu škody, o to viac v situácii, kedy došlo k ukončeniu podnikania, je často skutkovo ťažko preukázateľný a adekvátnu príčinu škody bude spravidla náročné preukazovať.

Ustanovenie § 21 zákona o mimoriadnych opatreniach preto stanovuje, že „Ak ide o nepeňažnú povinnosť niečo dať, niečo vykonať, niečoho sa zdržať alebo niečo znášať podľa súdneho rozhodnutia, vykonateľného pred účinnosťou tohto zákona, možno sa domáhať primeraného zadostučinenia podľa § 17 ods. 11 zákona o mimoriadnych opatreniach, ak táto povinnosť nie je splnená do **troch dní** od účinnosti tohto zákona.“

Novela nadobudla účinnosť dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, dňa **17. júna 2020**.

ZMENY V OBLASTI SOCIÁLNEHO POISTENIA A V OBLASTI SLUŽIEB ZAMESTNANOSTI

Národná rada Slovenskej republiky prijala dňa **13. mája 2020** zákon č. **127/2020** Z. z. (ďalej len „novela“), ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. **461/2003** Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Novela okrem zákona o sociálnom poistení mení a dopĺňa aj zákon č. **283/2002** Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o cestovných náhradách“) a zákon č. **5/2004** Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“).

→ Zmeny, ktoré novela prináša

V zákone o sociálnom poistení novela upravuje **vznik a zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia** samostatne zárobkovo činných osôb. V zákone o cestovných náhradách sa novelou zaviedlo dočasné neupravovanie **sumy stravného pre**

príslušné časové pásma a sumy základných náhrad za používanie cestných motorových vozidiel.

Novela prináša niekoľko zmien aj do zákona o službách zamestnanosti, a to: **(1)** zavedenie výnimky pre uchádzačov o zamestnanie v prípade poberania odmeny za výkon pracovnej povinnosti podľa zákona č. **179/2011** Z. z. o hospodárskej mobilizácii a o zmene a doplnení zákona č. **387/2002** Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o hospodárskej mobilizácii“), **(2)** rozšírenie možnosti aktivačnej činnosti formou dobrovoľníckej služby uchádzačov o zamestnanie aj pre prípad poskytovania pomoci v čase vyhlásenej mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu, ktoré ohrozujú životy a materiálne statky spoločnosti a **(3)** zosúladenie so zákonom č. **404/2011** Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pobyte

cudzincov“) v časti **zachovania platnosti** príslušných potvrdení na obsadenie pracovného miesta, resp. povolenia na zamestnanie štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorých platnosť by skončila v čase vyhlásenej mimoriadnej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19, do dvoch mesiacov od jej odvolania.

→ **Lekárska posudková činnosť nemocenského poistenia**

Prvou, novelou zavedenou zmenou v zákone o sociálnom poistení, je úprava obsahu pojmu **lekárska posudková činnosť nemocenského poistenia**. V zmysle ustanovenia **§ 153 ods. 2** zákona o sociálnom poistení v znení účinnom pred prijatím novely: „Lekárska posudková činnosť nemocenského poistenia so zreteľom na účelné vynakladanie prostriedkov na nemocenské poistenie zahŕňa kontrolu **(A)** posudzovania spôsobilosti na prácu ošetrojúcim lekárom, **(B)** dodržiavania liečebného režimu dočasne práceneschopného poistenca“.

Po novom je však znenie ustanovenia § 153 ods. 2 zákona o sociálnom poistení nasledovné: „Lekárska posudková činnosť nemocenského poistenia zahŕňa **(A)** so zreteľom na účelné vynakladanie prostriedkov na nemocenské poistenie kontrolu **(1)** posudzovania spôsobilosti na prácu ošetrojúcim lekárom, **(2)** dodržiavanie liečebného režimu dočasne práceneschopného poistenca, **(B)** posudzovanie dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu nezaopatreného dieťaťa.“

→ **Lekárska posudková činnosť úrazového poistenia**

Novela rozširuje tiež obsah pojmu **lekárska posudková činnosť úrazového poistenia**, ktorou po novom rozumieme: „**(A)** posudzovanie poklesu pracovnej schopnosti, **(B)** posudzovanie zdravotnej spôsobilosti poškodeného absolvovať pracovnú rehabilitáciu alebo rekvalifikáciu na účely opätovného zaradenia do pracovného procesu, **(C)** kontrolu bodového ohodnotenia pracovného úrazu a choroby z povolania na účely náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sporných prípadoch, **(D)** posudzovanie účelnosti vynaložených nákladov spojených s liečením, za ktoré sa považujú náklady na liečivá a lieky,

zdravotnícke pomôcky, dietetické potraviny a doprava poškodeného spojená s liečením, **(E)** posudzovanie dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu nezaopatreného dieťaťa“ (**§ 153 ods. 4** zákona o sociálnom poistení).

Novela vložila do predmetného ustanovenia **§ 153 ods. 4** zákona o sociálnom poistení predmetný nový bod pod písmenom **(E)**.

Ako z uvedeného vyplýva, v súlade s poznatkami aplikačnej praxe novela rozširuje lekársku posudkovú činnosť nemocenského poistenia a lekársku posudkovú činnosť úrazového poistenia aj o **posudzovanie dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu nezaopatreného dieťaťa**.

→ **Vznik a zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia**

Ďalšou zmenou, ktorú novela do zákona o sociálnom poistení prináša je vloženie série nových ustanovení **§ 293ey až § 293fa** zákona o sociálnom poistení. Predmetné ustanovenia zákona o sociálnom poistení upravujú podmienky **vzniku a zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia** samostatne zárobkovo činných osôb v dôsledku posunu lehôt na podanie daňových priznaní v zmysle zákona č. **67/2020 Z. z.** o niektorých mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID - 19.

„Ak samostatne zárobkovo činná osoba nepodala daňové priznanie za rok **2019** podľa osobitného predpisu do **31. marca 2020**, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie jej **(A)** vzniká od prvého dňa tretieho kalendárneho mesiaca, ktorý nasleduje po mesiaci, v ktorom uplynula lehota na podanie daňového priznania podľa osobitného predpisu, ak jej príjem uvedený v **§ 3 ods. 1 písm. (B) a ods. 2 a 3** zákona o sociálnom poistení za rok **2019** bol vyšší ako **12-násobok** vymeriavacieho základu uvedeného v **§ 138 ods. 5** zákona o sociálnom poistení, **(B)** zaniká posledným dňom druhého kalendárneho mesiaca, ktorý nasleduje po mesiaci, v ktorom uplynula lehota na podanie daňového priznania k dani z príjmov podľa osobitného predpisu, ak jej príjem uvedený v **§ 3 ods. 1 písm. (B) a ods. 2 a 3** zákona

o sociálnom poistení za rok **2019 nebol** vyšší ako **12-násobok** vymeriavacieho základu uvedeného v **§ 138 ods. 5** zákona o sociálnom poistení“ (**§ 293ey ods. 1** zákona o sociálnom poistení).

„Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnej osobe, ktorá má predĺženú lehotu na podanie daňového priznania za rok **2019** podľa osobitného predpisu a táto lehota uplynie **(A) do 30. septembra 2020, (1)** vzniká od **1. decembra 2020**, ak jej príjem uvedený v **§ 3 ods. 1 písm. (B) a ods. 2 a 3** zákona o sociálnom poistení za rok **2019 bol** vyšší ako **12-násobok** vymeriavacieho základu uvedeného v **§ 138 ods. 5** zákona o sociálnom poistení, **(2)** zaniká **30. novembra 2020**, ak jej príjem uvedený v **§ 3 ods. 1 písm. (B) a ods. 2 a 3** zákona o sociálnom poistení za rok **2019 nebol** vyšší ako **12-násobok** vymeriavacieho základu uvedeného v **§ 138 ods. 5** zákona o sociálnom poistení, **(B) po 30. septembri 2020, (1)** vzniká od prvého dňa tretieho kalendárneho mesiaca, ktorý nasleduje po mesiaci, v ktorom uplynula lehota na podanie daňového priznania podľa osobitného predpisu, ak jej príjem uvedený v **§ 3 ods. 1 písm. (B) a ods. 2 a 3** zákona o sociálnom poistení za rok **2019 bol** vyšší ako **12-násobok** vymeriavacieho základu uvedeného v **§ 138 ods. 5** zákona o sociálnom poistení, **(2)** zaniká posledným dňom druhého kalendárneho mesiaca, ktorý nasleduje po mesiaci, v ktorom uplynula lehota na podanie daňového priznania podľa osobitného predpisu, ak jej príjem uvedený v **§ 3 ods. 1 písm. (B) a ods. 2 a 3** zákona o sociálnom poistení za rok **2019 nebol** vyšší ako **12-násobok** vymeriavacieho základu uvedeného v **§ 138 ods. 5** zákona o sociálnom poistení“ (**§ 293ey ods. 2** zákona o sociálnom poistení).

„Na účely **§ 293ey ods. 1 a 2** zákona o sociálnom poistení platí **§ 21 ods. 3, 4 prvá veta a druhá veta a ods. 5 prvá veta a tretia veta** zákona o sociálnom poistení rovnako. Podmienkou na vznik poistení podľa **§ 21 ods. 5 prvej vety** zákona o sociálnom poistení je, že ku dňu vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia podľa **§ 293ey ods. 1 písm. (A) alebo ods. 2 písm. (A) prvého bodu alebo písm. (B) prvého bodu** zákona o sociálnom poistení predchádzajúceho dňu, v ktorom je opätovne oprávnená na výkon alebo na prevádzkovanie činnosti uvedenej v **§ 3 ods. 1 písm. (B) a ods. 2 a 3** zákona o sociálnom poistení,

ku dňu, od ktorého podľa svojho čestného vyhlásenia vykonáva túto činnosť, najskôr odo dňa doručenia tohto vyhlásenia Sociálnej poisťovni, alebo ku dňu skončenia prerušenia povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia, jej príjem uvedený v **§ 3 ods. 1 písm. (B) a ods. 2 a 3** zákona o sociálnom poistení za rok **2019 bol** vyšší ako **12-násobok** vymeriavacieho základu uvedeného v **§ 138 ods. 5** zákona o sociálnom poistení. Podmienkou na vznik poistení podľa **§ 21 ods. 5 prvej vety** zákona o sociálnom poistení je, že v období od **1. júla 2020** do dňa predchádzajúceho dňu vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia podľa **§ 293ey ods. 1 písm. (A) alebo ods. 2 písm. (A) prvého bodu alebo písm. (B) prvého bodu** zákona o sociálnom poistení, v ktorom je opätovne oprávnená na výkon alebo na prevádzkovanie činnosti uvedenej v **§ 3 ods. 1 písm. (B) a ods. 2 a 3** zákona o sociálnom poistení, alebo v ktorom podľa svojho čestného vyhlásenia vykonáva túto činnosť, najskôr odo dňa doručenia tohto vyhlásenia Sociálnej poisťovni, alebo v ktorom sa skončilo prerušenie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia, jej príjem uvedený v **§ 3 ods. 1 písm. (B) a ods. 2 a 3** zákona o sociálnom poistení za rok **2018 bol** vyšší ako **12-násobok** vymeriavacieho základu uvedeného v **§ 138 ods. 5** zákona o sociálnom poistení. Ak povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnej osobe nevznikne podľa **§ 21 ods. 5 prvej vety** zákona o sociálnom poistení, **§ 293ey ods. 1 a 2** zákona o sociálnom poistení sa nepoužijú v kalendárnom roku, **(A)** v ktorom oprávnenie zaniklo alebo v ktorom podľa čestného vyhlásenia samostatne zárobkovo činnej osoby nevykonáva činnosť podľa **§ 3 ods. 1 písm. (B) a ods. 2 a 3** zákona o sociálnom poistení, ak táto skutočnosť nastala v období od **1. januára** do dňa predchádzajúceho dňu vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia podľa **§ 293ey ods. 1 písm. (A) alebo ods. 2 písm. (A) prvého bodu alebo písm. (B) prvého bodu** zákona o sociálnom poistení, **(B)** ktorý nasleduje po kalendárnom roku, v ktorom oprávnenie zaniklo alebo v ktorom podľa čestného vyhlásenia samostatne zárobkovo činnej osoby nevykonáva činnosť podľa **§ 3 ods. 1 písm. (B) a ods. 2 a 3** zákona o sociálnom poistení“ (**§ 293ey ods. 3** zákona o sociálnom poistení).

Novela ďalej upravuje právne účinky opravného daňového priznania, keď v **§ 293ez** zákona o sociálnom poistení ustanovuje: „Právne účinky opravného daňového priznania podaného v lehote na podanie daňového priznania podľa osobitného predpisu samostatne zárobkovo činnou osobou, ktorá podala daňové priznanie za rok **2019** podľa osobitného predpisu do **31. marca 2020**, nastávajú na účely **(A)** vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia prvým dňom tretieho kalendárneho mesiaca, ktorý nasleduje po mesiaci, v ktorom uplynula lehota na podanie daňového priznania podľa osobitného predpisu, **(B)** zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia posledným dňom druhého kalendárneho mesiaca, ktorý nasleduje po mesiaci, v ktorom uplynula lehota na podanie daňového priznania podľa osobitného predpisu, **(C)** určenia vymeriavacieho základu na platenie poistného, výšky poistného na nemocenské poistenie, výšky poistného na starobné poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, výšky poistného na invalidné poistenie a výšky poistného do rezervného fondu solidarity prvým dňom tretieho kalendárneho mesiaca, ktorý nasleduje po mesiaci, v ktorom uplynula lehota na podanie daňového priznania podľa osobitného predpisu“.

Poslednou zmenou v zákone o sociálnom poistení je ustanovenie povinnosti Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky oznamovať Sociálnej poisťovni relevantné údaje o samostatne zárobkovo činných osobách potrebné na posúdenie ich povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia a na určenie vymeriavacieho základu a výšky poistného.

Predmetnú zmenu novela priniesla v ustanovení § 293fa zákona o sociálnom poistení: „Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky je povinné Sociálnej poisťovni najneskôr do konca kalendárneho mesiaca, ktorý nasleduje po mesiaci, v ktorom uplynula lehota na podanie daňového priznania podľa osobitného predpisu o fyzickej osobe podľa **§ 293ey ods. 1 a 2 a § 293ez** zákona o sociálnom poistení, ktorá na základe daňového priznania alebo posledného opravného daňového priznania za rok **2019** má príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s

podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou, oznámiť údaje podľa **§ 233 ods. 6** zákona o sociálnom poistení“.

→ Zmeny v zákone o cestovných náhradách

Druhým zákonom, ktorého sa novela dotýka je zákon o cestovných náhradách, do ktorého sa po novom vkladá ustanovenie **§ 38g - „Prechodné ustanovenie v súvislosti s vyhlásením mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu v súvislosti s ochorením COVID - 19“**.

V zmysle **§ 38g** zákona o cestovných náhradách sa ustanovenie **§ 8** zákona o cestovných náhradách do **31. decembra 2021 neuplatňuje**. Znenie uvedeného ustanovenia **§ 8** zákona o cestovných náhradách, ktoré sa do **31. decembra 2021** neuplatňuje je nasledovné:

„Sumy stravného pre časové pásma podľa **§ 5 ods. 1 a 2** zákona o cestovných náhradách a sumy základných náhrad za používanie cestných motorových vozidiel podľa **§ 7 ods. 1 a 2** zákona o cestovných náhradách zvyšuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky opatrením na základe údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky o indexe cien jedál a nealkoholických nápojov v reštauračnom stravovaní a o indexe cien položiek spojených s prevádzkou motorových vozidiel. Zvýšenie súm sa vykoná, ak rozdiel kumulatívneho indexu cien za príslušný kalendárny mesiac a hodnoty základne je najmenej **5 %**; sumy náhrad sa zvýšia o percento príslušného rozdielu. Kumulatívny index cien za príslušný kalendárny mesiac sa vypočíta ako súčin koeficientov medzimesačných indexov a hodnoty základne. Hodnota základne, za ktorú sa považuje príslušný kalendárny mesiac, podľa ktorého bola naposledy opatrením podľa **§ 5 ods. 2 a § 7 ods. 2** zákona o cestovných náhradách zvýšená suma náhrad, je **100 %**. Zvýšené sumy náhrad podľa prvej vety patria zamestnancovi od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom boli zverejnené“ (**§ 8 ods. 1** zákona o cestovných náhradách).

„Sumy stravného sa zaokrúhľujú na desať eurocentov nahor. Sumy základných náhrad za používanie cestných motorových vozidiel sa

zaokrúhľujú na tri desatinné miesta nahor“ (§ 8 ods. 2 zákona o cestovných náhradách).

→ Zmeny v zákone o službách Zamestnanosti

Posledným zákonom, ktorý novela mení a dopĺňa je zákon o službách zamestnanosti. Novela do ustanovenia § 6 ods. 2 zákona o službách zamestnanosti vkladá nové písmeno (G), v zmysle ktorého: „Uchádzač o zamestnanie môže vykonávať pracovnú povinnosť podľa osobitného predpisu“ (zákon o hospodárskej mobilizácii). Novela teda zavádza výnimku, ktorá umožňuje poberateľom odmeny za výkon pracovnej činnosti v zmysle zákona o hospodárskej mobilizácii byť zároveň aj uchádzačom o zamestnanie.

Novela ďalej s ohľadom na vývoj súčasnej situácie rozširuje v ustanovení § 52a ods. 1 písm. (B) zákona o službách zamestnanosti možnosť aktívnej činnosti formou dobrovoľníckej služby uchádzačov o zamestnanie jej poskytovaním aj pre prípad poskytovania pomoci v čase vyhlásenej mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu (ako sú napr. epidémie, pandémie a pod.), ktoré ohrozujú životy a materiálne statky spoločnosti. V tejto súvislosti sa v ustanovení § 52a ods. 2 zákona o službách zamestnanosti predlžuje aj maximálne možné obdobie trvania aktívnej činnosti zo 6 na 12 mesiacov.

Nakoniec novela do zákona o službách zamestnanosti vkladá nové ustanovenie § 72ao, v zmysle ktorého: „Platnosť potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu, potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta a povolenia na zamestnanie, ktorá by inak uplynula počas mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 alebo do jedného mesiaca odo dňa odvolania

mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19, sa predlžuje do uplynutia dvoch mesiacov odo dňa odvolania mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19“.

S cieľom zosúladenia so zákonom o pobyte cudzincov v časti zachovania platnosti udelených prechodných pobytov štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorých platnosť by skončila v čase vyhlásenej mimoriadnej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19, do dvoch mesiacov od jej odvolania, sa obdobie v rámci prechodných ustanovení zákona o službách zamestnanosti zabezpečuje aj zachovanie platnosti potvrdení o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu, potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta a povolenia na zamestnanie, platnosť ktorých by inak uplynula počas trvania tejto situácie alebo do jedného mesiaca odo dňa jej odvolania, a to do uplynutia dvoch mesiacov odo dňa odvolania tejto situácie.

Tento článok obsahuje len výber najdôležitejších zmien, ktoré novela do zákona o sociálnom poistení, zákona o cestovných náhradách a zákona o službách zamestnanosti prináša. Plné znenie novely je dostupné na webovej stránke Národnej rady Slovenskej republiky.

Novela nadobudla účinnosť dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, dňa 21. mája 2020.

ZMENY V POSKYTOVANÍ ZÁJAZDOV V DÔSLEDKU OCHORENIA COVID - 19

Dňa **20. mája 2020** bol Národnou radou Slovenskej republiky prijatý zákon č. **136/2020** Z. z. (ďalej len „**novela**“), ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. **170/2018** Z. z. o zájazdoch, spojených službách cestovného ruchu, niektorých podmienkach podnikania v cestovnom ruchu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. **119/2019** Z. z. (ďalej len „**zákon o zájazdoch**“).

Novela reaguje na reštrikčné bezpečnostné a zdravotné opatrenia v oblasti obmedzenia alebo zákazu vstupu do mnohých krajín sveta v dôsledku rozšírenia pandémie, spôsobenej ochorením COVID - 19. Predmetné opatrenia narušili funkčnosť medzinárodného a vnútroštátneho leteckého, vlakového, autobusového a lodného spojenia a spôsobili neistotu a neprehľadnosť vo vzťahoch medzi cestujúcimi a cestovnými kancelármi.

V zmysle dôvodovej správy sa v dôsledku nepredvídateľného vývoja prijímania opatrení jednotlivými krajinami, občan Slovenskej republiky v prípade vycestovania zo Slovenskej republiky do zahraničia, vystavuje reálnemu riziku nemožnosti návratu zo zahraničia alebo obmedzeniam možností návratu zo zahraničia. V nadväznosti na uvedené sa cestovný ruch značne obmedzil a poskytovanie zájazdov a iných služieb cestovného ruchu cestujúcim je determinované súčasnými mimoriadnymi okolnosťami. Cestujúci nemajú možnosť využiť zájazd a cestovné kancelárie zájazdy poskytujú len v obmedzenom režime.

→ **Prechodné ustanovenia súvisiace s mimoriadnou situáciou týkajúcou sa ochorenia COVID - 19**

Samotný obsah novely predstavuje nové ustanovenie **§ 33a** zákona o zájazdoch - „**Prechodné ustanovenia súvisiace s mimoriadnou situáciou týkajúcou sa ochorenia COVID - 19**“.

Cieľom predmetného ustanovenia zákona o zájazdoch je **zabezpečenie možnosti cestovnej kancelárie odložiť poskytnutie zájazdu, možnosti určitých skupín cestujúcich odklad zájazdu odmietnuť a tiež následné usporiadanie**

vzťahov medzi cestovnou kanceláriou a cestujúcim.

V zmysle novelou vloženého **ustanovenia § 33a ods. 1** zákona o zájazdoch:

→ **Nemožnosť poskytnúť cestujúcemu základné znaky služieb cestovného ruchu**

„*Ak v dôsledku mimoriadnej situácie z dôvodu ochorenia COVID-19 v Slovenskej republike alebo obdobnej situácie v cieľovom mieste alebo v ktoromkoľvek mieste trasy zájazdu nie je možné poskytnúť cestujúcemu základné znaky služieb cestovného ruchu podľa zmluvy o zájazde, je cestovná kancelária oprávnená cestujúcemu (A) navrhnúť zmenu zmluvy o zájazde alebo (B) zaslať oznámenie o náhradnom zájazde, ak cestujúci neprijme navrhnutú zmenu zmluvy o zájazde podľa písmena (A).*“

Uvedené ustanovenie presne špecifikuje zájazdy, na ktoré sa novela vzťahuje (**tie zájazdy, ktoré nie je objektívne možné poskytnúť** práve z dôvodu mimoriadnej situácie spôsobenej ochorením Covid-19 v Slovenskej republike alebo obdobnej situácie v cieľovom mieste alebo v ktoromkoľvek mieste trasy zájazdu. V uvedenom prípade má cestujúci na výber z **dvoch možností**. Ak má naďalej o cestovanie v aktuálnej situácii záujem, navrhne cestovnej kancelárii **zmenu zmluvy** (napr. zmena miesta konania zájazdu) alebo takto navrhovanú zmenu prijme. Ak ale cestujúci uvedenú zmenu zmluvy o zájazde neprijme, cestovná kancelária zašle cestujúcemu **oznámenie o náhradnom zájazde** (uskutoční sa náhradný zájazd, a to podľa podmienok, upravených v ďalších ustanoveniach novely).

→ **Zmena zmluvy o zájazde**

Špecifiká **prvej alternatívy (zmena zmluvy o zájazde)** sú upravené v ustanovení **§ 33a ods. 2** zákona o zájazdoch, podľa ktorého „*Ak cestujúci prijme zmenu zmluvy o zájazde podľa ustanovenia § 33a ods. 1 písm. (A) zákona o zájazdoch a cena zájazdu, ktorý je predmetom zmeny zmluvy o*

zázazde je rozdielna ako suma platieb prijatých na základe zmluvy o zázazde, zmluvné strany si vzájomne vyrovnajú rozdiel medzi cenou za zázazd, ktorý je predmetom zmeny zmluvy o zázazde a sumou platieb prijatých na základe zmluvy o zázazde“.

Možnosť náhradného zázazdu a jej podmienky sú predmetom úpravy ustanovení **§ 33a ods. 3 až 9** zákona o zázazdoch.

→ Oznámenie o náhradnom zázazde

„Oznámenie o náhradnom zázazde má písomnú formu a doručuje sa na trvanlivom nosiči spôsobom, akým bola cestujúcemu doručená zmluva o zázazde, ak sa strany nedohodli inak. Oznámenie o náhradnom zázazde obsahuje najmä informáciu o **(A)** sume platieb prijatých na základe zmluvy o zázazde, **(B)** tom, že základné znaky služieb cestovného ruchu obsiahnuté v zmluve o zázazde môžu byť po dohode s cestujúcim pri náhradnom zázazde zmenené, **(C)** práve cestujúceho postúpiť zmluvu o zázazde podľa **§ 18** zákona o zázazdoch“ (**§ 33a ods. 3** zákona o zázazdoch).

Ak cestovná kancelária využije právo svoje plnenie odložiť, je nutné, aby o tom existoval dôkaz pre obidve zmluvné strany.

Cestovná kancelária na tento účel vypracuje a zašle cestujúcemu oznámenie o náhradnom zázazde, ktorého náležitosti sú uvedené v ustanovení **§ 33a ods. 3** zákona o zázazdoch. Oznámenie by malo byť zaslané tak, ako bola zaslaná cestujúcemu zmluva o zázazde, napr. e-mailom. Ak bola zmluva uzatvorená v predajnom mieste cestovnej kancelárie, zmluvné strany si môžu dohodnúť iný spôsob doručenia. Oznámenie sa doručuje na trvanlivom nosiči, práve z dôvodu, aby mal cestujúci aj do budúcnosti dôkaz o možnosti čerpať náhradný zázazd. Oznámenie by malo obsahovať informáciu, že základné znaky služieb cestovného ruchu obsiahnuté v zmluve o zázazde môžu byť po dohode s cestujúcim zmenené. Základné znaky služieb cestovného ruchu, ktoré majú byť cestujúcemu v rámci zázazdu poskytnuté, sú napr. cieľová destinácia, dátum nástupu na zázazd, dĺžka pobytu či program zázazdu. Po dohode sa tieto znaky môžu zmeniť, aj keď len čiastočne (termín sa zmení určite), a teda cestujúci bude cestovať na iné miesto v inom čase, čo explicitne vyplýva aj z mimoriadnej situácie.

„Cestujúci, ktorý uzatvoril zmluvu o zázazde, je oprávnený náhradný zázazd písomne odmietnuť do **14 dní** odo dňa doručenia oznámenia o náhradnom zázazde, ak je **(A)** počas mimoriadnej situácie z dôvodu ochorenia COVID-19 v Slovenskej republike zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie, čo sa preukazuje písomným oznámením jeho zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie, **(B)** samostatne zárobkovo činnou osobou alebo jednoosobovou spoločnosťou s ručením obmedzeným, ktorej bol priznaný finančný príspevok v rámci projektu na podporu udržania zamestnanosti v súvislosti s vyhlásením mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu a odstránením ich následkov, čo sa preukazuje potvrdením o priznaní uvedeného príspevku, **(C)** osamelým rodičom, ktorému bol priznaný nárok na pandemické ošetrovné, čo sa preukazuje potvrdením o priznaní nároku na uvedené ošetrovné a čestným vyhlásením o skutočnosti, že je osamelým rodičom **(D)** osobou tehotnou ku dňu doručenia oznámenia o náhradnom zázazde, čo sa preukazuje lekárskeym potvrdením alebo **(E)** osobou s vekom **65** a viac rokov, čo sa preukazuje dátumom narodenia na občianskom preukaze alebo inom obdobnom doklade totožnosti“ (**§ 33a ods. 4** zákona o zázazdoch).

„Cestujúci, ktorý uzatvoril zmluvu o zázazde, je oprávnený náhradný zázazd písomne odmietnuť do **14 dní** odo dňa doručenia oznámenia o náhradnom zázazde len čiastočne, ak sa aspoň na jedného cestujúceho uvedeného v zmluve o zázazde vzťahuje niektorá zo situácií podľa ustanovenia **§ 33a ods. 4** zákona o zázazdoch“ (**§ 33a ods. 5** zákona o zázazdoch).

→ Odmietnutie poskytnutia náhradného zázazdu

Novela v uvedených ustanoveniach zákona o zázazdoch prináša aj výnimky, pri ktorých **môžu cestujúci odmietnuť poskytnutie náhradného zázazdu**.

Ide o kategórie cestujúcich, ktorých ekonomická situácia sa zmenila v dôsledku mimoriadnej situácie, týkajúcej sa pandémie. Ďalšími výnimkami sú napríklad osamelí rodičia, poberajúci pandemické ošetrovné alebo tehotné ženy a pod.

„Ak cestujúci, ktorý uzatvoril zmluvu o zájazde odmietne náhradný zájazd podľa ustanovenia § 33a ods. 4 zákona o zájazdoch, cestovná kancelária je povinná **vrátiť mu všetky platby**, ktoré prijala na základe zmluvy o zájazde bez zaplatenia odstupného, a to bezodkladne, najneskôr však do **14 dní** odo dňa doručenia odmietnutia náhradného zájazdu. Ak cestujúci, ktorý uzatvoril zmluvu o zájazde, čiastočne odmietne náhradný zájazd vo vzťahu k jednému alebo viacerým cestujúcim z jednej zmluvy o zájazde podľa ustanovenia § 33a ods. 5 zákona o zájazdoch, cestovná kancelária je povinná vrátiť mu platby, ktoré prijala na základe zmluvy o zájazde bez zaplatenia odstupného zodpovedajúce účastníkom, ktorí sa náhradného zájazdu nezúčastnia, a to bezodkladne, najneskôr však do **14 dní** odo dňa doručenia čiastočného odmietnutia náhradného zájazdu“ (§ 33a ods. 6 zákona o zájazdoch).

Ak cestujúci, ktorý odmietne poskytnutie náhradného zájazdu dokáže, že spadá pod výnimky doložením potrebných podkladov, cestovná kancelária mu vráti všetky platby, ktoré prijaté na základe zmluvy o zájazde bez toho, aby si účtovala akékoľvek odstúpené, keďže nejde o odstúpenie od zmluvy, ktoré by bolo bezdôvodné. Takisto je nutné dokázať príslušnosť do výnimky, ak sa odmietne náhradný zájazd len čiastočne vo vzťahu ku konkrétnej osobe uvedenej na zmluve o zájazde. V takom prípade cestovná kancelária vráti platby, ktoré sa vzťahujú na poskytnutie zájazdu osobe, ktorá spadá pod výnimky.

„Cestovná kancelária je povinná dohodnúť sa s cestujúcim na poskytnutí náhradného zájazdu najneskôr do **31. augusta 2021**“ (§ 33a ods. 7 zákona o zájazdoch).

„Ak je cena za náhradný zájazd rozdielna ako suma platieb prijatých na základe zmluvy o zájazde, zmluvné strany si vzájomne vyrovnajú rozdiel medzi sumou v oznámení o náhradnom zájazde a cenou náhradného zájazdu do **14 dní** odo dňa, kedy sa cestovná kancelária s cestujúcim dohodli na poskytnutí náhradného zájazdu“ (§ 33a ods. 8 zákona o zájazdoch).

„Ak sa cestovná kancelária s cestujúcim na poskytnutí náhradného zájazdu nedohodne do **31.**

augusta 2021, platí, že odstúpila od zmluvy o zájazde a je povinná cestujúcemu vrátiť všetky platby, ktoré prijala na základe zmluvy o zájazde, a to bezodkladne, najneskôr však do **14. septembra 2021**“ (§ 33a ods. 9 zákona o zájazdoch).

Cestovná kancelária by sa v zmysle uvedeného mala dohodnúť s cestujúcim na poskytnutí náhradného zájazdu do **31. augusta 2021**. Ak sa tak nestane, uplatňuje sa nevyvrátiteľná domnienka, že cestovná kancelária od zmluvy odstúpila a cestovná kancelária je cestujúcemu povinná vrátiť všetky platby, ktoré od neho prijala. Cestujúci nie je povinný dokazovať nijakým spôsobom to, prečo sa s cestovnou kanceláriou nedohodol na náhradnom zájazde. Predpokladom na vrátenie finančných prostriedkov, ktoré cestujúci zaplatil, je uplynutie lehoty a skutočnosť, že dohoda o novom náhradnom zájazde s presným vymedzením základných znakov služieb cestovného ruchu, ktoré majú byť cestujúcemu v rámci náhradného zájazdu poskytnuté, nebola uzavretá.

Ustanovenia § 33a ods. 10 a 11 zákona o zájazdoch ďalej upravujú prípady **odstúpenia** od zmluvy o zájazde v čase mimoriadnej situácie.

„Ak cestujúci alebo cestovná kancelária v čase od **12. marca 2020** do účinnosti novely od zmluvy o zájazde odstúpili podľa § 21 ods. 2 alebo ods. 3 písm. (B) zákona o zájazdoch, a cestovná kancelária na základe odstúpenia od zmluvy podľa § 21 ods. 2 alebo ods. 3 písm. (B) zákona o zájazdoch nevrátila cestujúcemu všetky platby, ktoré na základe zmluvy o zájazde prijala, postupuje sa podľa ustanovenia § 33a ods. 1 zákona o zájazdoch“ (§ 33a ods. 10 zákona o zájazdoch).

„Ak cestujúci v čase od **12. marca 2020** do účinnosti novely odstúpil od zmluvy o zájazde podľa § 21 ods. 1 zákona o zájazdoch a k vysporiadaniu odstupného nedošlo, postupuje sa podľa ustanovenia § 33a ods. 1 zákona o zájazdoch“ (§ 33a ods. 11 zákona o zájazdoch).

➔ **Prípady, kedy je možné zájazd poskytnúť aj napriek mimoriadnej situácii**

Novela ďalej upravuje aj prípady, kedy je napriek mimoriadnej situácii **možné poskytnúť zázazd**. V zmysle ustanovenia **§ 33a ods. 12** zákona o zázazdoch: „Ak je napriek mimoriadnej situácii z dôvodu ochorenia COVID-19 v Slovenskej republike alebo obdobnej situácie v cieľovom mieste alebo v ktoromkoľvek mieste trasy zázazdu možné poskytnúť zázazd podľa zmluvy o zázazde a cestujúci nesúhlasí s poskytnutím zázazdu, je povinný o tom písomne informovať cestovnú kanceláriu najneskôr **30 dní** pred začatím zázazdu; prvých **30 dní** odo dňa účinnosti novely najneskôr **15 dní** pred začatím zázazdu. Cestovná kancelária je povinná cestujúcemu do **14 dní** odo dňa doručenia informácie podľa prvej vety zaslať oznámenie o náhradnom zázazde podľa ustanovenia **§ 33a ods.3** zákona o zázazdoch a postupovať podľa ustanovenia **§ 33a ods.7 až 9** zákona o zázazdoch; ustanovenia **§ 33a ods.4, 5 a 6** zákona o zázazdoch sa nepoužijú“.

Predmetné ustanovenie **§ 33a ods. 12** zákona o zázazdoch rieši situáciu, kedy je počas obdobia podľa **§ 33a ods. 1** zákona o zázazdoch možné cestovať na zázazd, avšak cestujúci zo subjektívnych dôvodov nechce na zázazd cestovať (napr. zlá zdravotná situácia, obavy z cestovania). V takýchto prípadoch cestujúci v časovom predstihu (aby cestovnej kancelárii nevznikli neprímerane vysoké náklady, napr. s predajom zázazdu inej osobe) oznámi cestovnej kancelárii skutočnosť, že na zázazd nenastúpi.

→ Úhrada splátok a ochrana pre prípad úpadku

Na záver vkladá novela do zákona o zázazdoch aj ustanovenia upravujúce **úhradu splátok** v čase mimoriadnej situácie a **ochranu pre prípad úpadku**. Podľa ustanovení **§ 33a ods. 13 a 14** zákona o zázazdoch:

„Cestovná kancelária nie je počas mimoriadnej situácie z dôvodu ochorenia COVID-19 v Slovenskej republike alebo obdobnej situácie v cieľovom mieste alebo v ktoromkoľvek mieste trasy zázazdu oprávnená požadovať od cestujúceho úhradu splátok ceny zázazdu; to neplatí, ak cestujúci prijme zmenu zmluvy o zázazde podľa ustanovenia **§ 33a ods. 1 písm. (A)** zákona o zázazdoch“ (**§ 33a ods. 13** zákona o zázazdoch).

Zákonodarca z dôvodu krízovej situácie nepovažuje za vhodné, aby cestovná kancelária pri absencii istoty, že bude môcť poskytnúť cestujúcim zakúpené zázazdy, žiadala od cestujúcich úhradu splátok za tieto zázazdy. Cestujúci sa tak nezaplatením týchto splátok nemôže dostať do omeškania. Uvedené neplatí, ak sa cestovná kancelária a cestujúci dohodnú len na zmene zázazdu, a teda si dohodnú nové základné znaky služieb cestovného ruchu, ktoré budú cestujúcemu v rámci zázazdu poskytnuté.

„Ochrana pre prípad úpadku, ktorá sa vzťahuje na zmluvu o zázazde sa v rovnakom rozsahu vzťahuje na zmluvu o zázazde aj po jej zmene alebo po zaslaní oznámenia o náhradnom zázazde“ (**§ 33a ods. 14** zákona o zázazdoch).

Novela nadobudla účinnosť dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, dňa **29. mája 2020**.

NA SLOVENSKU PRIBUDNE OD JÚLA NOVÉ MINISTERSTVO (MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY)

Dňa **14. mája 2020** bol Národnou radou Slovenskej republiky prijatý zákon č. **134/2020 Z. z.** (ďalej len „novela“), ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. **575/2001 Z. z.** o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (ďalej len „kompetenčný zákon“) a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

V zmysle novely vzniká na Slovensku s účinnosťou od **1. júla 2020** nové ministerstvo - „**Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky**“, úlohou ktorého bude aj využívanie finančných prostriedkov, ktoré poskytnú Európska únia na zmierňovanie ekonomických dopadov ochorenia COVID - 19 na Slovensku.

Cieľom novely je v zmysle dôvodovej správy **transformácia Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu na Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, ktoré prevezme pôsobnosť Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu a do pôsobnosti ktorého sa presunie z Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky pôsobnosť v oblasti regionálneho rozvoja.** Cieľom týchto zmien je centralizácia a koncentrácia agendy regionálneho rozvoja a eurofondov na jedno ministerstvo s cieľom zlepšenia koordinácie regionálneho rozvoja, optimalizácie implementačnej štruktúry riadenia eurofondov, posilnenia princípov transparentnosti, efektívnosti, hospodárnosti, účelnosti a výsledkovej orientácie, na ktoré kladie dôraz aj Európska komisia.

Novela okrem uvedeného prináša aj ďalšie zmeny a doplnenia ďalších právnych predpisov, ktorým sa ale vzhľadom na obsahové zameranie tohto článku bližšie nevenujeme.

Prvým bodom, v ktorom novela vymedzuje nové ministerstvo je ustanovenie **§ 3 písm. (E)** kompetenčného zákona, v zmysle ktorého: „V

Slovenskej republike pôsobia tieto ministerstvá, na ktorých čele je člen vlády: (E) Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky“.

Novela vznik nového ministerstva zavádza vloženíím nového ustanovenia **§ 10 ods. 1** kompetenčného zákona:

→ Pôsobnosť nového ministerstva

„Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre (A) riadenie, koordináciu a dohľad nad využívaním finančných prostriedkov z fondov Európskej únie, (B) oblasť investícií v rozsahu strategického plánovania a strategického projektového riadenia, ako aj koordináciu investičných projektov a vypracovanie národného strategického investičného rámca v pôsobnosti Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, a vnútroštátnu implementáciu Agendy 2030, (C) koordináciu prípravy politik regionálneho rozvoja, (D) centrálné riadenie informatizácie spoločnosti a tvorbu politiky jednotného digitálneho trhu, rozhodovanie o využívaní verejných prostriedkov vo verejnej správe pre informačné technológie, centrálnu architektúru integrovaného informačného systému verejnej správy a koordináciu plnenia úloh v oblasti informatizácie spoločnosti“.

K uvedenému ustanoveniu **§ 10 ods. 1** kompetenčného zákona, upravujúceho pôsobnosť nového ministerstva, je potrebné uviesť, že s účinnosťou od **1. októbra 2020 sa bod (C)** vyššie citovaného ustanovenia **§ 10 ods. 1** kompetenčného zákona zmení nasledovne: „(C) *regionálny rozvoj vrátane koordinácie prípravy politik regionálneho rozvoja.*“

Uvedená zmena súvisí s prechodom časti pôsobnosti Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka na Ministerstvo investícií,

regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky od **1. októbra 2020**.

Ďalšou, novelou zavedenou zmenou, je úprava ustanovenia **§ 9 ods. 1** kompetenčného zákona, z ktorého sa s účinnosťou od **1. októbra 2020** vypúšťa písmeno **(L)** („Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre **regionálny rozvoj** okrem koordinácie politik regionálneho rozvoja a okrem koordinácie využívania finančných prostriedkov z fondov Európskej únie“). Z uvedeného je zrejmé, že agenda **regionálneho rozvoja** prechádza od **1. októbra 2020** z Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky na nové Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky.

→ **Zánik Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu**

Ďalšou dôležitou zmenou v súvislosti so vznikom nového ministerstva je úprava ustanovenia **§ 21** kompetenčného zákona, z ktorého sa s účinnosťou od **1. júla 2020** vypúšťa písmeno **(K)**. Doterajšia právna úprava považovala za ústredný orgán štátnej správy aj **(K) Úrad podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu**, ktorý však po novom z výpočtu ústredných orgánov štátnej správy vypadne. Uvedená zmena je realizovaná vzhľadom k tomu, že od **1. júla 2020** sa Úrad podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu transformuje na Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky.

Podľa dôvodovej správy sa Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky zo zákona stane zriaďovateľom doterajšej príspevkovej organizácie Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu. So zánikom Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu sa spája aj vypustenie ustanovenia **§ 22 ods. 5** kompetenčného zákona, ktoré s účinnosťou do **1. júla 2020** upravovalo postavenie **vedúceho** Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu.

Ďalším ustanovením kompetenčného zákona, upravujúcim pôsobnosť nového Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, je ustanovenie **§ 40ah** kompetenčného zákona (účinné od **1. júla 2020**):

*„Pôsobnosť Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu, podľa doterajších všeobecne záväzných právnych predpisov **prechádza** na Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky“ (**§ 40ah ods. 1** kompetenčného zákona).*

*„Ak sa v doterajších právnych predpisoch používa pre oblasť podľa **§ 40ah ods. 1** kompetenčného zákona pojem „Úrad podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu“ vo všetkých tvaroch, rozumie sa tým „Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky“ v príslušnom tvare“ (**§ 40ah ods. 2** kompetenčného zákona).*

*„V súvislosti s prechodom kompetencií podľa **§ 40ah ods. 1** kompetenčného zákona prechádzajú od **1. júla 2020** práva a povinnosti Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu vrátane práv a povinností zo štátnozamestnaneckých pomerov, pracovnoprávnych vzťahov a iných právnych vzťahov zamestnancov na Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky. Majetok štátu, ktorý bol k **30. júnu 2020** v správe Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu, prechádza k **1. júlu 2020** do správy Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky“ (**§ 40ah ods. 3** kompetenčného zákona).*

*„V súvislosti s prechodom pôsobnosti Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu na Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky sa Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky považuje za zriaďovateľa organizácie založenej Úradom podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu“ (**§ 40ah ods. 4** kompetenčného zákona).*

→ **Prechod časti kompetencií Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka na nové ministerstvo**

Novela vkladá do kompetenčného zákona aj ustanovenie o prechode časti pôsobnosti Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka na nové Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky. S účinnosťou od **1. októbra 2020** je totiž súčasťou kompetenčného zákona aj jeho nové ustanovenie **§ 40ak**:

*„Pôsobnosť Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky v oblasti regionálneho rozvoja podľa doterajších všeobecne záväzných právnych predpisov **prechádza** na Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky“ (**§ 40ak ods. 1** kompetenčného zákona).*

Ak sa v doterajších právnych predpisoch používa pre oblasť podľa **§ 40ak ods. 1** pojem „Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky“ vo všetkých tvaroch, rozumie sa tým „Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky“ v príslušnom tvare“ (**§ 40ak ods. 2** kompetenčného zákona).

V súvislosti s prechodom kompetencie podľa **§ 40ak ods. 1** prechádzajú od **1. októbra 2020** práva a povinnosti vyplývajúce zo štátnozamestnaneckých vzťahov, z pracovnoprávných vzťahov a iných právnych vzťahov zamestnancov zabezpečujúcich výkon tejto kompetencie, ako aj práva a povinnosti z iných právnych vzťahov z Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky na Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky. Majetok štátu, ktorý bol k **30. septembru 2020** v správe Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky a ktorý slúži na zabezpečenie výkonu kompetencie v oblasti podľa **§ 40ak ods. 1**, prechádza k **1. októbru 2020** do správy Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja

a informatizácie Slovenskej republiky. Podrobnosti o prechode týchto práv a povinností a o prechode správy majetku štátu sa upravujú dohodou medzi Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky a Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, v ktorej sa vymedzí najmä druh a rozsah preberaného majetku, práv a povinností.

➔ Vzťah novely k ďalším právnym predpisom

Novela prináša aj legislatívno - technickú úpravu ustanovení ďalších zákonov v súvislosti so vznikom Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (napr. zákona č. **90/2008** Z. z. o európskom zoskupení územnej spolupráce a o doplnení zákona č. **540/2001** Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov, zákona č. **539/2008** Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, zákona č. **45/2011** Z. z. o kritickej infraštruktúre v znení neskorších predpisov, či zákona č. **305/2013** Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov a mnohé ďalšie).

Novela má **delenú účinnosť**.

Časť ustanovení novely nadobudla účinnosť dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (**26. mája 2020**), časť ustanovení nadobúda účinnosť dňa **1. júla 2020** a časť **1. októbra 2020**.

Väčšina ustanovení, týkajúcich sa Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky nadobúda účinnosť **1. júla 2020** a **1. októbra 2020**.

PODMIENKY POUŽITIA STRELNEJ ZBRANE PRÍSĽUŠNÍKMI POLICAJNÉHO ZBORU A PRÁVNA ÚPRAVA NUTNEJ OBRANY

Dňa **11. júna 2020** sa na Slovensku odobral tragický útok, pri ktorom vyhasol život dvoch osôb (vrátane útočníka).

Len 22 ročný muž útočil nožom na Spojenej škole vo Vrútkach. Útočníkovi sa podarilo zraniť niekoľko osôb, vrátane maloletých detí a jednu osobu usmrtiť. Po úteku a prenasledovaní bol útočník zastrelený príslušníkmi Policajného zboru Slovenskej republiky (ďalej len „PZ“).

V súvislosti s bezprecedentným útokom, ktorý otriasol celým Slovenskom, sa naprieč odborným a laickým spektrom začalo diskutovať o pripravenosti a bezpečnosti škôl, či možnostiach „sebaobrany“. Niekoľko dní po útoku na verejnosť prenikol aj vizuálny záznam, zachytávajúci dolapenie a usmrtenie páchatela príslušníkmi PZ, po ktorom sa okamžite rozvírila spoločenská debata o správnosti a primeranosti zásahu príslušníkov PZ voči útočníkovi. Aké možnosti „sebaobrany“ a obrany svojho okolia nám prináša súčasná právna úprava a kde sú jej limity? Aké podmienky musia spĺňať príslušníci PZ pri používaní **donucovacích prostriedkov**, aby sa ich zásah mohol považovať za primeraný a zákonný?

→ Nutná obrana

Právnu úpravu „sebaobrany“ prináša v slovenskom právnom poriadku zákon č. **300/2005 Z. z.** Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „TZ“). Inštitút, laicky nazývaný „sebaobrana“, je v TZ definovaný ako **nutná obrana**. Nutná obrana je systematicky zaradená v štvrtom oddiele, druhom diele, prvej hlavy TZ pod názvom „**Okolnosti vylučujúce protiprávnosť činu**“.

Uvedené zaradenie vyjadruje zásadu, v zmysle ktorej v prípade, ak sa trestne zodpovedná osoba síce dopustí konania, naplňajúceho znaky niektorej zo skutkových podstát trestného činu v zmysle osobitnej časti TZ, avšak budú pri tomto konaní splnené podmienky niektorej z okolností vylučujúcich protiprávnosť činu, nebude možné takúto osobu za predmetné konanie brať na zodpovednosť, nakoľko nebude naplnená

podmienka protiprávnosti činu. Takéto konanie tak nebude pri splnení zákonných podmienok protiprávne a nebude možné za neho uložiť zákonom predpokladaný trest alebo ochranné opatrenie.

→ Okolnosti vylučujúce protiprávnosť činu

Medzi okolnosti vylučujúce protiprávnosť TZ zaraďuje **(A)** krajnú núdzu, **(B)** nutnú obranu, **(C)** oprávnené použitie zbrane, **(D)** dovolené riziko, **(E)** výkon práva a povinnosti, **(F)** súhlas poškodeného, a **(G)** plnenie úlohy agenta.

Nutná obrana je upravená v ustanovení **§ 25 TZ** nasledovne:

„**Čin inak trestný, ktorým niekto odvracia priamo hroziaci alebo trvajúci útok na záujem chránený týmto zákonom, nie je trestným činom**“ (**§ 25 ods. 1 TZ**).

„**Nejde o nutnú obranu, ak obrana bola celkom zjavne neprimeraná útoku, najmä k jeho spôsobu, miestu a času, okolnostiam vzťahujúcim sa k osobe útočníka alebo k osobe obrancu**“ (**§ 25 ods. 2 TZ**).

„**Ten, kto odvracia útok spôsobom uvedeným v § 25 ods. 2, nebude trestne zodpovedný, ak konal v silnom rozrušení spôsobenom útokom, najmä v dôsledku zmätku, strachu alebo zľaknutia**“ (**§ 25 ods. 3 TZ**).

„**Ak sa niekto vzhľadom na okolnosti prípadu mylne domnieva, že útok hrozí, nevylučuje to trestnú zodpovednosť za čin spáchaný z nebanlivosti, ak omyl spočíva v nebanlivosti**“ (**§ 25 ods. 4 TZ**).

→ Podmienky nutnej obrany

Z uvedeného ustanovenia je možné vyvodit niekoľko podmienok, ktoré musia byť splnené, aby sme mohli hovoriť o nutnej obrane. **(A)** Konanie obrancu naplňa znaky skutkovej podstaty niektorého z trestných činov, uvedených v osobitnej časti TZ, **(B)** konaním sa odvracia priamo hroziaci alebo trvajúci útok na záujem chránený TZ - nie je možné hovoriť o nutnej obrane ak útok voči oprávneným záujmom brániaceho sa **ešte nehrozí, nerealizuje sa alebo už pomínul;**

odplata za už ukončený útok tak nebude nutnou obranou; uvedená podmienka je vyjadrením **zásady subsidiarity**, (C) obrana musí byť primeraná, a to vzhľadom k miestu, času, spôsobu vykonaniu útoku, či k osobe útočníka a osobe obrancu; napr. obrana strelnou zbraňou proti „vreckovému zlodejovi“ nebude primeraná; vzhľadom k primeranosti obrany je potrebné uviesť, že obrana by mala byť silnejšia ako samotný útok, aby bolo možné ubrániť sa, avšak nie neprimerane a niekoľkonásobne silnejšia; uvedená podmienka je vyjadrením **zásady proporcionality**, (D) TZ prináša aj v výnimku z podmienky podľa bodu (C), kedy aj neprimeraná intenzita obrany môže spĺňať podmienky nutnej obrany, a to v prípade, ak ten, kto odvracia útok koná v silnom rozrušení spôsobenom útokom, najmä v dôsledku zmätku, strachu alebo zľaknutia.

Ustanovenie **§ 25 ods. 4** TZ upravuje aj prípady tzv. excesov, teda skutkových omylov, pri ktorých je možné hovoriť o zodpovednosti za čin spáchaný v nedbanlivosti ak omyl spočíva v nedbanlivosti.

V súvislosti s tragickými udalosťami vo Vrútkach začala slovenská verejnosť aj intenzívnu diskusiu o správnosti policajného zásahu voči útočníkovi a oprávnenosti použitia strelnej zbrane.

→ Donucovacie prostriedky pri zásahu príslušníkov PZ

Predmetnú oblasť právne upravuje zákon č. **171/1993** Z. z. o Policajnom zbore (ďalej len „zákon o PZ“). Najvšeobecnejšia povinnosť príslušníkov PZ (ďalej len „policajt“) je zakotvená v ustanovení **§ 8 ods. 1** zákona o PZ:

*„Pri vykonávaní služobnej činnosti je policajt povinný dbať na česť, vážnosť a dôstojnosť osoby i svoju vlastnú a nepripustiť, aby v súvislosti s touto jeho činnosťou vznikla osobe bezdôvodná ujma a aby prípadný zásah do jej práv a slobôd **prekročil mieru nevyhnutnú na dosiahnutie účelu sledovaného jeho služobnou činnosťou**. Pri vykonávaní služobnej činnosti je policajt povinný dodržiavať etický kódex policajta, ktorý vydá minister vnútra Slovenskej republiky“.*

→ Druhy donucovacích prostriedkov

Ďalším dôležitým ustanovením zákona o PZ je ustanovenie **§ 50** zákona o PZ, upravujúce donucovacie prostriedky:

„Donucovacími prostriedkami sú (A) hmaty, chvaty, údery a kopy sebaobrany, (B) prostriedky na prekonanie odporu a odvrátenie útoku, (C) putá, (D) spútať opasok, (E) spútať popruhy, (F) služobný pes, (G) vytlačanie motorovými vozidlami a vytlačanie koňmi, (H) technické prostriedky na zabránenie odjazdu dopravného prostriedku, (I) zastavovací pás a iné prostriedky na násilné zastavenie dopravného prostriedku, (J) špeciálna vodná striekačka, (K) zásahová výbuška, (L) úder strelnou zbraňou, (M) hrozba zbraňou, (N) varovný výstrel do vzduchu, (O) použitie špeciálneho streliva, (P) použitie lietadla, (R) zbraň“ (§ 50 ods. 1 zákona o PZ).

*„Pred použitím donucovacích prostriedkov je policajt povinný osobu, proti ktorej zakrojuje, **vyzvať**, aby upustila od protiprávneho konania, s **výstrahou**, že bude použitý niektorý z donucovacích prostriedkov. **Od výzvy a výstrahy môže upustiť iba v prípade, keď je sám napadnutý alebo je ohrozený život alebo zdravie inej osoby a vec neznesie odklad, alebo tomu bránia iné okolnosti“** (§ 50 ods. 3 zákona o PZ).*

*„O tom, ktorý z donucovacích prostriedkov policajt použije, rozhoduje **podľa konkrétnej situácie tak, aby dosiahol účel sledovaný služobným zákrokom** a použitý donucovací prostriedok a intenzita jeho použitia **neboli zjavne neprimerané nebezpečnosti útoku“** (§ 50 ods. 4 zákona o PZ).*

Zákon o PZ v nasledujúcich ustanoveniach upravuje konkrétne podmienky použitia jednotlivých donucovacích prostriedkov. Vzhľadom k obsahovému zameraniu tohto článku sa však budeme ďalej venovať len podmienkam použitia zbrane.

V zmysle ustanovenia **§ 59** zákona o PZ: „Policajt je oprávnený použiť **úder strelnou zbraňou** v nutnej obrane, spravidla pri zápase s útočníkom, ak jeho odpor nemôže prekonať iným spôsobom“.

Podľa ustanovenia **§ 60** zákona o PZ:

*„Policajt je oprávnený použiť **hrozbu zbraňou a varovný výstrel do vzduchu**, aby (A) zaistil bezpečnosť inej alebo vlastnej osoby, ak vyzvaná osoba neupustí od útoku, útok bezprostredne hrozí, trvá alebo podľa všetkých známkov bude nasledovať, (B) predviedol, zaistil, zatkol,*

zadržal, dodal do väzby alebo do výkonu trestu odňatia slobody osobu, ktorá kladie aktívny odpor, **(C)** zabránil výtržnosti, ruvačke alebo inému hrubému správaniu, ktorým sa porušuje verejný poriadok, **(D)** zabránil násilnému vstupu nepovolaných osôb do strážených objektov alebo na miesta, kde je vstup zakázaný, **(E)** zabránil úteku prenasledovanej alebo stráženej osoby, ak má byť zaistená, zadržaná, zatknutá alebo dodaná do väzby alebo výkonu trestu odňatia slobody, **(F)** zabránil násilnému prekročeniu štátnej hranice“.

Okrem použitia úderu strelnou zbraňou, hrozby zbraňou a varovného výstrelu do vzduchu upravuje zákon o PZ aj samotné podmienky **použitia zbrane**, keď v ustanovení **§ 61** ustanovuje oprávnenie policajta použiť zbraň.

→ Oprávnenie policajta použiť zbraň

„Policajt je oprávnený použiť zbraň iba **(A)** v nutnej obrane a krajnej núdzi, **(B)** ak sa nebezpečný páchatel, proti ktorému zakračuje, na jeho výzvu nevzdá alebo sa zdráha opustiť úkryt, **(C)** ak nemožno inak prekonať odpor smerujúci k zmareniu jeho služobného zákroku, **(D)** aby zamedzil útek nebezpečného páchatel'a, ktorého nemôže iným spôsobom zadržat', **(E)** ak osoba, proti ktorej sa použila hrozba zbraňou alebo varovný výstrel do vzduchu, neuposlúchne výzvu policajta smerujúcu na zaistenie bezpečnosti inej alebo jeho vlastnej osoby, **(F)** ak nemožno inak zadržat' dopravný prostriedok, ktorého vodič bezohľadnou jazdou vážne ohrozuje život a zdravie osôb a na opakovanú výzvu alebo znamenie dané podľa osobitných predpisov nezastaví, **(G)** aby odvrátil nebezpečný útok, ktorý ohrozuje strážený objekt alebo miesto, kde je vstup zakázaný, po márnej výzve, aby sa upustilo od útoku, **(H)** aby zneškodnil zviera ohrozujúce život alebo zdravie osôb, **(I)** aby v bezprostrednom priestore štátnej hranice prinútil zastaviť dopravný prostriedok, ktorého vodič na opakovanú výzvu alebo znamenie dané podľa osobitných predpisov nezastaví“ (**§ 61 ods. 1** zákona o PZ).

„Zbraňou podľa **§ 61 ods. 1** a **§ 50 ods. 1 písm. (R)** sa rozumie strelná zbraň vrátane doplnkov zbrane a streliva, bodná zbraň a zbraň hromadnej účinnosti“ (**§ 61 ods. 2** zákona o PZ).

→ Postup policajta pred použitím zbrane

„Pred použitím zbrane je policajt povinný **vyzvať** osobu, proti ktorej zakračuje, aby upustila od protiprávneho konania, s **výstrahou**, že bude použitá zbraň. Pred použitím strelnej zbrane je policajt povinný použiť tiež **varovný výstrel**. **Od výstrahy a varovného výstrelu do vzduchu môže policajt upustiť len v prípade, keď je sám napadnutý alebo ak je ohrozený život alebo zdravie inej osoby alebo vec neznesie odklad**“ (**§ 61 ods. 3** zákona o PZ).

„Pri použití zbrane je policajt povinný **dbat'** na potrebnú opatrnosť, najmä aby nebol ohrozený život iných osôb a aby čo najviac šetril život osoby, proti ktorej zákrok smeruje“ (**§ 61 ods. 4** zákona o PZ).

→ Postup policajta po použití zbrane

Zákon o PZ upravuje aj povinnosti policajta po použití donucovacích prostriedkov (**§ 63** a **§ 64** zákona o PZ):

„Ak policajt zistí, že pri použití donucovacích prostriedkov došlo k zraneniu osoby, je povinný, ak to okolnosti dovoľia, poskytnúť zranenej osobe prvú pomoc a zabezpečiť jej lekárske ošetrovanie“ (**§ 63** zákona o PZ).

„Policajt je povinný neodkladne hlásiť svojmu nadriadenému každý služobný zákrok, pri ktorom použil donucovacie prostriedky“ (**§ 64 ods. 1** zákona o PZ).

„Ak vzniknú pochybnosti o oprávnenosti alebo primeranosti použitia donucovacích prostriedkov alebo ak pri ich použití bola spôsobená smrť, ujma na zdraví alebo škoda na majetku, je nadriadený povinný zistiť, či boli použité v súlade so zákonom. O výsledku zistenia napíše úradný záznam“ (**§ 64 ods. 2** zákona o PZ).

„Ak policajt použije donucovacie prostriedky mimo miesta svojho služobného pôsobiska, ohlási ich použitie na najbližší útvar Policajného zboru. Na ďalší postup sa primerane vzťahuje **§ 64 ods. 2** zákona o PZ“ (**§ 64 ods. 3** zákona o PZ).

Informácie uvedené v bulletine ULC Čarnogurský PRO BONO nie sú poskytovaním právnych rád. Nemožno z neho odvodzovať žiadne práva ani povinnosti. Materiál obsiahnutý v tomto dokumente je informatívnej povahy a aplikácia vyššie uvedených informácií bude vždy špecifická v závislosti od konkrétnych okolností prípadu. Z uvedených dôvodov pri konkrétnych právnych riešeniach preto vždy odporúčame konzultácie. I keď bulletin nepreberá zodpovednosť za prípadné chyby či nepresnosti, ani za akékoľvek škody vzniknuté z aktivít konaných na základe informácií uvedených v tomto dokumente.

Obsah bulletinu ULC Čarnogurský PRO BONO nie je možné využívať pre účely zisku, ponúkať svojim klientom ako svoj vlastný alebo publikovať bez predchádzajúceho písomného súhlasu spoločnosti ULC Čarnogurský s.r.o. V prípade záujmu o ďalšie informácie alebo o poskytnutie individuálneho poradenstva či konzultácií nás neváhajte kontaktovať.

V prípade, že naďalej nechcete byť adresátom tejto služby, kontaktujte nás na e-mailovej adrese probono@ulclegal.com. Ďakujeme.

V prípade akýchkoľvek otázok kontaktujte, prosím, autora článkov Mgr. Martina Točka prostredníctvom emailovej adresy taby@ulclegal.com.

© ULC Čarnogurský, 2020